

ARKKITEHTUURIPOLIITTISTA OHJELMAA VALMISTELEVA TYÖRYHMÄ

Työryhmän kokous 7

Aika ke 10.6.2020 klo 14–16.30

Paikka Etäkokous, Google Meet -alusta

Paikalla

Työryhmän jäsenet:

Ylijohtaja Riitta Kaivosoja, opetus- ja kulttuuriministeriö, työryhmän puheenjohtaja
Kulttuuriasianneuvos Petra Havu, opetus- ja kulttuuriministeriö, työryhmän 1. varapuheenjohtaja
Yliarkkitehti Harri Hakaste, ympäristöministeriö, työryhmän 2. varapuheenjohtaja
Professori Pekka Heikkinen, Aalto-yliopisto
Puheenjohtaja Vesa Humalisto, Arkkitehtitoimistojen liitto ATL
Vt. museonjohtaja Reetta Heiskanen, Arkkitehtuurimuseo (*liittyi 14.29*)
Yliarkkitehti Sirkkaliisa Jetsonen, Museovirasto
Arkkitehti, varapäällikkö Anni Laurila, WSP Kaupunkiarkkitehtuuri
Toimitusjohtaja Kimmo Rönkä, Rönkä Consulting Oy
Erityisasiantuntija Olli Voutilainen, työ- ja elinkeinoministeriö (*liittyi 14.21, lähti 15.00*)

Pysyvät asiantuntijajäsenet:

Tiedekeskuksen päällikkö Heikki Hepoaho, Metsähallitus
Yliarkkitehti Niina Kilpelä, ympäristöministeriö (*lähti 15.30*)
Ympäristöneuvos Tuija Mikkonen, ympäristöministeriö

Sihteeristö

Vt. toiminnanjohtaja Miina Jutila, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus, työryhmän sihteeri
Asiantuntija Heini Lehtinen, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus
Katja Lindroos, Urban Practice / Arkkitehtuurin tiedotuskeskus

Estyneet

Yliasiamies Markku Hedman, Rakennustietosäätiön RTS sr
Puheenjohtaja Henna Helander, Suomen arkkitehtiliitto SAFA
Opetusneuvos Tarmo Mykkänen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisasiantuntija Pilvi Nummi, ympäristöministeriö
Kehittämispäällikkö Anne Jarva, Suomen Kuntaliitto
Kaupunkisuunnittelu- ja maankäyttöjohtaja Leena Rossi, Jyväskylän kaupunki
Opetusneuvos Mikko Hartikainen, Opetushallitus
Kulttuuriasianneuvos Kirsi Kaunisharju, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisasiantuntija Matti Kuittinen, ympäristöministeriö
Neuvotteleva virkamies Anne Mattero, opetus- ja kulttuuriministeriö
Kulttuuriasianneuvos Mirva Mattila, opetus- ja kulttuuriministeriö

Asialista

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistio

Kokous avattiin klo 14.04. Hyväksyttiin asialista.
Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Apoli2020-raportti: yleiskommentit, kohdentaminen, jatkokäsittely, aikataulu

Apoli-raportin teemat ja tavoitealueet

Sihteeristö esitteli ohjelmaraportin teemojen (A–E) ja tavoitealueiden (1–) luonnokset. Toimenpiteet on jaettu tavoitealueiden alle. Tavoitteita ja toimenpiteitä on karsittu ja yhdistelty, mutta tekstiä ja otsikoita ei ole vielä hiottu.

- **Teema A, Ilmastonmuutos**
 1. Arkkitehtoninen kestävyys nousee keskiöön
 2. Elinkaariajattelu ohjaa arkkitehtuuria
 3. Rakentamisen kiertotalous
 4. Arkkitehtuuri vastaa hiilineutraaliustavoitteisiin
 5. Ilmastotavoitteet ja monimuotoisuus osaksi kaupunkisuunnittelua / biosentrisyys
- **Teema B, Polarisaatio ja muuttoliikkeet**
 1. Ympäristökompetenssi ja omistajuus
 2. Yhteisöllisyys ja sosiaaliset tilat
 3. Monikulttuurisuus
 4. Yhteissuunnittelu
 5. Paikallisten resurssien vahvistaminen luo laadukasta rakennettua ympäristöä
- **Teema C, Elämäntapojen muutos ja teknologia**
 1. Arkkitehtuurin lähestyttävyyys
 2. Terveys ja hyvinvointi rakennetussa ympäristössä
 3. Asuminen
 4. Monipaikkaisuus
 5. Kauneuden kokemus
 6. Tietopohjainen suunnittelu
- **Teema D, Epävakauden kasvu ja resilienssi**
 1. Poikkialaisuus luo mahdollisuuksia
 2. Suomi houkuttelee kansainvälistä kulttuuriosaamista
 3. Väylät kansainvälisille markkinoille
 4. Matkailu on laadukkaan lähiympäristön seuraus
 5. Julkinen maaomaisuus säilytetään julkisessa omistuksessa
 6. Arkkitehtuuri riskienhallinnan välineenä
- **Teema E, Arkkitehtuurin merkitys ja itseisarvo**
 1. Suomalaisen arkkitehtuurin identiteetti
 2. Arkkitehtuurin kenttä erikoistuu
 3. Arkkitehtuurikilpailujen moninaistuminen
 4. Arkkitehtuurikasvatus
 5. Näyttely- ja tapahtumatoiminta
 6. Arkkitehtuuriviestintä ja -journalismi

Sihteeristö toimittaa kesän aikana tavoite- ja toimenpidetekstejä sekä työstää muita raportin osia luonnokseksi työryhmän kokousta 18.8.2020 varten.

Keskustelua apoli-raportin teemoista

- Kommentoitiin, että arkkitehtuuri uudistuu muutoinkin kuin lainsäädännön kautta ja arkkitehdin ääntä ei tunnista raportista.
- Todettiin, että raportin tulee sisältää myös arkkitehtuuri taidemuotona sekä arkkitehtuurin itseisarvo.
- Todettiin, että aineiston lukeminen on tässä muodossa helppoa ja se tarjoaa oivalluksia.
- Nostettiin esiin neljäs teollinen vallankumous (digitalisaatio, AI) sekä tekoälyn ja koneoppimisen tulo arkkitehtuuriin ja arkkitehtuurin algoritmien luominen.
- Nostettiin esiin TKI-toiminta, jossa tutkitaan, kehitetään, kokeillaan ja pilotoidaan. Kysyttiin, minkälaisia rooleja arkkitehtuurilla voisi olla ekologisessa jälleenrakennuksessa.
- Todettiin, että kokonaisuus on tällä hetkellä laaja ja että on hyvä, että käsittelyä jatketaan pienryhmissä.
- Todettiin, että Tanskassa ja Ruotsissa apoleissa keskiössä on demokratia ja ihminen sekä kestävyys. Tulisiko ihminen nostaa paremmin keskiöön? Teeman B aiheet voivat liittyä laajemmin demokratiaan.
- Nostettiin esiin, että paikan identiteetin muodostaminen voi myös olla paikan ja olemassa olevan kulttuuriympäristö ja arkkitehtuurin identiteetin vahvistamista ja tukemista.
- Ehdotettiin 'rakennuskulttuuri' -termin nostamista otsikkoon Davosin julistuksen mukaisesti. Kannatettiin ehdotusta.
- Todettiin, että strategiakokonaisuuden arvo on usein lukijan herättelemisessä. Tällä on vaikutusta jopa ilman toimenpiteitä.

Pienryhmät

Sihteeristö esitteli ehdotetut pienryhmät, joilta toivotaan vahvaa osallistumista toimenpiteiden arvottamiseen ja karsimiseen. Toivotaan, että pienryhmäläiset kommentoisivat vähintään yhtä, pienryhmänsä mukaista teemaa, mutta mielellään koko raportin toimenpideoisioita.

Ehdotetaan seuraavaa pienryhmäjakoa:

Teema A: Sirkkaliisa Jetsonen, Harri Hakaste, Matti Kuittinen, Pilvi Nummi, Tuija Mikkonen

Teema B: Anne Jarva, Heikki Hepoaho, Leena Rossi, Kirsi Kaunisharju, Anne Mattero

Teema C: Henna Helander, Anni Laurila, Niina Kilpelä, Kimmo Rönkä

Teema D: Markku Hedman, Vesa Humalisto, Olli Voutilainen, Tarmo Mykkänen

Teema E: Petra Havu, Mikko Hartikainen, Pekka Heikkinen, Reetta Heiskanen, Mirva Mattila

Kuulemistilaisuus

Puheenjohtaja esitteli kuulemistilaisuuden, joka järjestetään 1.9.2020. Kuulemistilaisuus järjestetään sidosryhmille palautteen kokoamiseksi apoli-aineistosta. Kuulemistilaisuuden tarkka aika sekä paikka vahvistetaan myöhemmin.

Keskustelua

- Tuija Mikkonen toivoi siirtämistä teemasta B teemaan A
- Todettiin, että pienryhmiä saatetaan syksyllä käyttää myös muilla tavoin aineiston käsittelyyn
- Todettiin, että arkkitehtuuri uudistuu kokonaisuutena, jolloin arkkitehtuurin merkitys voi olla 'arkkitehtuuri vaikuttaa'. Todettiin, että arkkitehtuuri vaikuttaa esim. hyvinvointiin enemmän kuin vielä ymmärretään
- Nostettiin keskusteluun sidosryhmien, kuten oman organisaation tai viiteryhmänsä muiden henkilöiden, osallistamisen toimenpiteiden kommentointiin ja arvotukseen. Todettiin, että apolin sisältöä voi keskusteluttaa työryhmän ulkopuolisilla alkukesällä ennen toimenpiteiden arvotusta ja karsimista jatkotyöskentelyä varten tai kesän jälkeen, jolloin toimenpiteiden määrä on karsittu

- Todettiin, että valmiilla asiakirjalla halutaan vaikuttavuutta, joten vuorovaikutus on tärkeää, jotta sidosryhmät tunnistavat itsensä ja löytävät itsensä. Kannustettiin osallistamiseen työryhmän jäsenten kautta
- Todettiin, että työryhmän jäsenet voivat halutessaan olla mukana useammassakin kuin yhdessä pienryhmässä
- Huomautettiin, että covid-19 on yksi kriisi muiden joukossa, joten resilienssi erilaisiin kriiseihin, kuten ilmastonmuutokseen, on olennaista myös apolissa
- Nostettiin ilmastokriisiin lisäksi keskusteluun monimuotoisuuskriisi, joka koskee biodiversiteettiä ja kimmoisuutta kaupunkitilassa. Painotettiin, että apolin tulisi olla hyvä vielä vuonna 2040. Kannatettiin raportin pitkäikäisyyttä
- Nostettiin keskusteluun apoli-raportin otsikko ja ehdotettiin vaakataseista taittoa, koska raporttia saatetaan lukea paljon näytöltä. Ehdotettiin myös presentaation toteuttamista apolin sisällöstä. Ehdotettiin otsikoksi 'Arkkitehtuuria lastenlapsillemme'. Kannatettiin ehdotusta
- Todettiin, että apolin kohderyhmän tulisi olla mahdollisimman laaja. Nostettiin apolin kohderyhmiksi mm. rakennuttajat ja rakennusliikkeet, arkkitehtuurin tilaajat, yritysjohtajat, kaupunkien päättäjät, kaavoittajat, maakuntahallinto, oppilaitokset, poliittiset päättäjät, valmistelevat virkamiehet. Todettiin, että olisi hyvä, jos myös amatöörit lukisivat apolia. Todettiin, että apolin äänensävyyn tulisi puhutella ns. tavallisia ihmisiä vertaisena
- Ehdotettiin yhteistyötä apolin ja MRL-uudistuksen lanseerauksessa. Todettiin, että hankkeet lanseerataan eriaikaisesti. Ehdotettiin tietopakettia apolin ja MRL:n yhdyspinoista ja kohdista, joista nämä liittyvät toisiinsa
- Todettiin, että apolin yhdistäminen muihin rakennettuun ympäristöön vaikuttaviin uudistuksiin on haaste.

3. Työpajan 4 tulokset

Työpajan 4 tulokset on sisällytetty apoli-raportin luonnoksen teemoihin. Työpajan tuloksia ei esitelty ja käsitelty kokouksessa sellaisenaan, sillä toiveita esittelystä ei noussut kokoukseen osallistuvien keskuudesta.

4. Työryhmän jäsenten esille ottamat asiat

Ei työryhmän jäsenten esille ottamia asioita.

5. Muut asiat

Ei muita asioita.

6. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 15.24.